

QANLI YANVAR

34 il

Şəhidlər xiyabanı yenə qırmızı qərənfillərə bürünüb. 20 Yanvar faciəsinin otuz dördüncü ildönümündə xalq öz qəhrəmanlarının nurlu xatirəsini anmaq üçün bura üz tutur. Gələnlərin ardı-arası kəsilmir.

Ziyarətçilər arasında bütün yaş qruplarından, müxtəlif kategoriya-dan olan insanlar var. Bu fərqli insanları bir-birinə bənzədən simalarında əks olunmuş ifadədir. Şəhid məzarları önündən keçən hər kəsin üzündən kədərli yanaşı, ictimaiyyətin hissələri də oxunur. Otuz dörd ildir ki, Azərbaycan xalqı 20 Yanvar şəhidlərini belə yad edir...

Xalqımızın yaddaşına qəhrəmanlıq nümunəsi kimi əbədi həkk olunan Qanlı Yanvar qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad edən paytaxt sakini Zemfira İsmaylova deyir ki, 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə SSRİ rəhbərliyinin göstərişi ilə sovet qoşun hissələri respublikamıza xalqımızın azadlıq arzusunı boğmaq üçün gəlmişdi: "Yaxşı bilirdilər ki, silahlı müqavimətlə qarşılaşmayacaqlar, əhali silahsızdır və azərbaycanlıların yalnız bir arzuları var, ölkənin müstəqil olmasını istəyirlər. Bu yolda xalqımızın övladları o müdhiş gündə - Qanlı Yanvarda şəhid oldular. Ancaq faciəni törədən Azərbaycan xalqının qəhrəmanlıq ruhunu sındıra bilmədilər. Odur ki,

20 Yanvar hüznü qürurun bir arada yaşadığı gündür".

Şəhidlər xiyabanını ziyarət edən Bakı şəhər sakini Bəxtiyar Əliyev vurğulayır ki, 20 Yanvar faciəsinin törədilməsinə qol çəkənlər beynəlxalq hüquq normalarını və ölkə qanunlarını tapdaladılar və özlərinin əsl simlarını - cinayətkarlıqlarını nümayiş etdirdilər: "1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet ordusu hissələrinin, xüsusi təyinatlı dəstələrin, daxili qoşunların iri kontingentinin və hətta SSRİ-nin ermənilərin sıx yaşadığı digər regionlarından olan ehtiyatdakı hərbiçilərin iştirakı ilə Bakıda dəhşətli qətləmin törədildi. İmperiya cəlladları paytaxtın küçələrinə, evlərinə ölüm saçıdılar. Uşaqları, gəncləri, qocaları atəşə tutdular.

Yaralıların xəstəxanalara çatdırılmaması üçün təcili yardım maşınlarını gülləbaran etdilər. Hətta onların müayinə olunmalarına, cərrahiyyə əməliyyatı edilmələrinə maneə olmaq üçün xəstəxanaların işıqlarını söndürdülər. Bütün bunlar göstərdi ki, SSRİ rəhbərliyinin məqsədi 20 Yanvar faciəsi zamanı daha çox soydaşımızı qətlə yetirmək idi". Bəxtiyar Əliyev qeyd edir ki, Qanlı Yanvar hadisələrində Azərbaycan xalqının birliyi, yenilməz iradəsi imperiyanın top-tüfənginə qalib gəldi.

Ucalarda ücrəngli bayrağımız dalğalanır. Şəhidlər xiyabanına gələnlərin də çoxunun ciyirlərində, ya da əllərində Azərbaycan bayrağı var. Bu mənzərə göstərir ki, şəhidlərimizin ən böyük arzuları hə-

yata keçib. Onların canlarından çox sevdikləri Azərbaycan azad, müstəqil dövlətdir.

Şəhidlərin ziyarətinə yalnız paytaxtımızın sakinləri deyil, şəhərimizin qonaqları da gəlirlər. Onlardan biri - Ucar rayon sakini Xaləddin Qafarov deyir ki, dövlət müstəqilliyimizin rəmzi olan bu bayrağın yetmiş il sonra yenidən dalğalanması, Azərbaycanın imperiya zəncirlərini qıraraq azadlığa qovuşması asan olmadı, xalqımız çox ağır günlər yaşadı: "1980-ci illərin sonlarında SSRİ rəhbərliyi imperiyanın dağılmasının qarşısını almaq üçün dəhşətli planlar hazırladı. 20 Yanvar faciəsi məhz müstəqillik uğrunda mübarizəyə qalxmış Azərbaycan xalqının iradəsini qırmaq üçün törədildi. Ancaq baş

verən hadisələr göstərdi ki, o qanlı planları quranlar xalqımızı tanımadılar. Təpədən-dırnağa qədər silahlanmış, ağır texnikalarla, tanklarla gəlmiş sovet qoşun hissələri əliyalın, amma iradəsi, əzmi ilə yenilməz olan insanlarla qarşılaşdılar. O günlərdə ölümə meydan oxuyan soydaşlarımız Vətən sevgisinin candan əziz olduğunu bütün dünyaya göstərdilər".

1980-ci illərin sonlarında meydana çıxan xalq Azərbaycanın imperiya buxovlarından qurtulmasını, azadlığını tələb edirdi. Həmin günlərdə SSRİ rəhbərliyinin fitnisə və işğalçı ermənilərin öz məkrli planlarını işə salaraq respublikamıza qarşı yenidən ərazi iddiaları irəli sürmələri nəticəsində Qarabağ münəqişə ocağına çevrildi.

Ümumxalq Hüzn Günündə 20 Yanvar şəhidlərini Şəhidlər xiyabanında anmaq üçün Şəhidlər gəlməmiş Rafiq Abdullayev Qanlı Şənbə hadisələrindən öncəki həmin günləri xatırlayaraq deyir: "Azərbaycan xalqı yetmiş il idi ki, dövlətinin müstəqilliyinə həsrət qalmışdı. Xalqın azadlıq tələbi Sovet İttifaqı rəhbərliyini qorxuya saldı. 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə imperiyanın mərkəzi hakimiyyəti çox ağır cinayətlərə əl atdı. Bakı şəhərində əhali xəbərdar edilmədən fəvqəladə vəziyyətin tətbiqinə başlandı. SSRİ rəhbərliyinin tapşırığı ilə həyata keçirilən hərbi təcavüz nəticəsində o gecə Bakıda dinc, günahsız insanlara amansızlıqla divan tutuldu. Yüzlərlə insan qətlə yetirildi, yaralandı və itkin

düşdü". Rafiq Abdullayev qeyd edir ki, 1990-cı ilin Qanlı Yanvarında Azərbaycan xalqının sinəsinə çalın-çarpaz dağ çəkənlər, əslində, məqsədlərinə çatmadılar. Çünki niyyətli bu xalqın gözünü qorxutmaq, xof yaradaraq üz tutduğu azadlıq yolundan döndərmək idi. Ancaq qarşılarında dördlərinə yas tuta-tuta, göz yaşlarına boğula-boğula ayağa qalxmıq bacaran və daha da güclənən bir xalq gördülər.

Şəhidlər xiyabanını ziyarət edən Ağcabədi rayon sakini Zeynəb Seyidova gəncdir. O günlərin şahidi olmasa da, xalqın qəhrəmanlıq tarixini yaxşı bilir. Deyir ki, 20 Yanvar tariximizin şəhid qanları ilə yazılmış şanlı səhifələrindən biridir: "Bu gün artıq suverenliyi tam bərpa etmiş və gündən-günə daha da güclənən bir ölkədə yaşayırıq. Bilirik ki, böyük zəfərimizə çətinliklə nail olmuşuq. Xalqımızın qəhrəman övladları bu yolda canlarından keçiblər. Bugünkü müasir Azərbaycana, müstəqilliyimizə görə şəhidlərimizə borcluuyq".

Müqəddəs Şəhidlər xiyabanını ziyarət edənlər arasında hər yaşda olan insanlar var. Onlar 20 Yanvar şəhidlərinin məzarlarını önünə tərəf qərənfillər düzülür.

Zöhrə FƏRƏCOVA, İlah BƏBAYEV (foto), "Azərbaycan"

Gəncə

Anım mərasimi şəhərin Şəhidlər xiyabanında təşkil olunmuşdur. Mərasimdə şəhər icra hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov, general-mayor Vasif Kazımov, Türkiyənin Gəncədəki baş konsulu Recep Öztop, Gürcüstanın Gəncədəki vitse-konsulu Şota Doridze, QMİ Qazılar Şurasının üzvü Hacı Tahir Abbasov, məhkəmə sədrləri, hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, universitet rektorları, şəhərdə fəaliyyət göstərən dini konfessiyaların rəhbərləri, bələdiyyə sədrləri, idarə, müəssisə, təşkilat rəhbərləri, ictimaiyyət nümayəndələri və şəhid ailələri iştirak etmişlər.

Əvvəlcə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda itkin düşmüş hərbiçilərin adları əks olunan abidə ziyarət edilmiş, önünə gül dəstələri düzülmüşdür. Niyazi Bayramov və Vasif Kazımov "Əbədi məşəl" abidəsi önünə əklil qoyduqdan sonra və hərbi orkestrin ifasında Dövlət himni səsləndirilmişdir. Saat 12:00-da şəhidlərin xatirəsi birdəqiqətlik sükutla yad edilmişdir.

Mərasimdən sonra Niyazi Bayramov rəsmilərlə birgə Gəncənin 20 Yanvar şəhidi Valeri Boqdanovun, Vətən uğrunda canlarını fəda edən digər şəhidlərin məzarlarını ziyarət etmişlər.

Həmin gün Gəncədəki Şah Abbas cümə məscidində, Aleksandr Nevski rus pravoslav kilsəsində və Yəhudi Dini Cəmasında 20 Yanvar şəhidlərinin ruhuna dualar oxunmuş, "20 Yanvar" abidəsi ziyarət olunmuşdur.

Lənkəran

Yanvarın 20-də şəhər sataqlarında Ümumxalq Hüzn

Günü ilə bağlı Lənkəran şəhər rəhbərliyi, rayonun hüquq-mühafizə orqanlarının, idarə və müəssisələrin, ictimaiyyətin nümayəndələri Şəhidlər Abidə Kompleksini ziyarət edərək önünə və şəhid məzarlarına tər güllər düzmüşlər.

Sonra ŞİH-in başçısı T.Qaraşov şəhid ailələri və müharibə əlilləri ilə görüşərək onların payğışları ilə maraqlanmışdır.

Ümumxalq Hüzn Günü ilə əlaqədar mədəniyyət, təhsil, səhiyyə və digər qurumlarda silsilə tədbirlər, kitab və rəsm sərgiləri keçirilmiş, 20 Yanvar şəhidlərinin qəhrəmanlıqları barədə tamaşalar nümayiş olunmuşdur. Gün ərzində ictimaiyyət tərəfindən Şəhidlər Abidə Kompleksi ziyarət olunmuşdur.

Ağstafa

Xalqımızın müstəqillik, milli-azadlıq və zəfər yolunun başlanğıcı kimi tarixə həkk olunan 20 Yanvar faciəsinin 34-cü ildönümü Ağstafada da ehtiramla qeyd olunmuşdur.

Ümumxalq Hüzn Günündə RİH-in və rayonun hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, şəhid ailələrinin üzvləri, müharibə veteranları, idarə, müəssisə və təşkilatların kollektivləri, rayon ərazisində

yerləşən hərbi hissələrin əsgər heyəti, eləcə də ictimaiyyət nümayəndələri Şəhidlər xiyabanına toplaşmışdılar. Rayon icra hakimiyyətinin başçısı Seymur Orucov memorial xatirə abidəsi önünə əklil qoyduqdan sonra tədbir iştirakçıları şəhidlərin məzarlarını ziyarət etmişlər.

Həmin gün Ağstafa rayonunun Vurğun qəsəbəsindən olan 20 Yanvar şəhidi Habil Əzizovun və digər ağstafalı şəhidlərin də məzarları ziyarət olunmuşdur.

Goranboy

20 yanvar faciəsinin 34-cü ildönümü ilə əlaqədar Goranboy Şəhidlər xiyabanında ümumrayon tədbiri keçirilmişdir. Tədbirdə rayon rəhbərliyi, şəhid ailələri, qazilər və rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak etmişlər.

İştirakçılar şəhidlərimizin xatirəsini ehtiramla anaraq ruhlarına dualar oxumuşlar. Diqqətə çatdırılmışdır ki, 20 Yanvar şəhidləri arasında Goranboy rayonunun Muzdlar kəndindən Kərimov İlqar İsa oğlu da olmuşdur. Anım mərasimində o da qeyd olunmuşdur ki, 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Mixail Qorbaçovun əmri ilə SSRİ Müdafiə Nazirliyi, Dövlət Təhlükə-

sizlik Komitəsi və Daxili İşlər Nazirliyinin qoşun hissələri Bakıya və Azərbaycanın bir neçə rayonuna yeridilmiş, dinc əhali ağır texnikadan və müxtəlif tipli silahlardan atəşə tutularaq kütləvi şəkildə qətlə yetirilmişdir. Xüsusilə Bakıda böyük vəhşilik törədilmişdir. Fəvqəladə vəziyyətin tətbiqi əhaliyə elan olunanadək hərbiçilər 82 nəfəri amansızcasına qətlə yetirmiş, 20 nəfəri ölüm-

Astara

20 Yanvar faciəsindən 34 il keçir. 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə imperiya ordusu Bakı şəhərinə soxularaq heç bir xəbərdarlıq etmədən dinc əhalini gülləbaran etdilər.

Həmin dəhşətli terror gecesində cəlladlar qarşılarına çıxan uşağa, qocaya, qadına rəhm etmədən insanları küçələrdə, hətta avtobusda gedərkən, evlərində belə, qətlə yetirdilər, yaralıları aparmağa gələnlərin təcili yardım maşınlarını gülləyə tutdular. 20 Yanvar günündə xalqın sinəsinə hər kəsdən əvvəl səs verən Azərbaycanın dahi oğlu Heydər Əliyev oldu. Ümummilli Lider Moskvada xüsusi nəzarət altında olmasına baxmayaraq, özünün və ailə üzvlərinin həyatını açıq təhlükə qarşısında qoyaraq hadisələrdən dərhal sonra - yanvarın 21-də Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəliyində gəldi, qanlı təcavüzə etirazını bildirərək faciəni törədənəri, şəxsən Mixail Qorbaçovu kəskin ittiham edərək qoşunların Bakıdan dərhal çıxarılmasını tələb etdi. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1990-cı il 21 yanvar tarixli bəyanatı həmin faciəyə verilən ilk siyasi qiymət oldu.

Yanvarın 20-də Astara Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Qəzənfər Ağayev, Milli Məclisin deputatı Rəşad Mahmudov, hüquq-mühafizə orqanlarının, idarə, müəssisə və təşkilatlarının rəhbərləri, şəhid ailələri, qazilər, müharibə iştirakçıları, ictimaiyyət nümayəndələri Şəhidlərin Xatirə Kompleksini ziyarət edərək Vətənin müstəqilliyi uğrunda şəhid olanların xatirəsini ehtiramla yad etmiş, xatirə lövhələrinin önünə qərənfillər düzmüşlər.

Saat 12:00-da rayon ərazisində bayraqlar endirilmiş, nəqliyyatın hərəkəti dayanandıraraq şəhidlərin xatirəsi birdəqiqətlik sükutla yad edilmişdir.

Zaqatala

20 Yanvar hadisəsindən 34 il keçməsinə baxmayaraq, xalqımız o dəhşətli faciəni unutmur.

Azərbaycan tarixinin həm də qəhrəmanlıq səhifəsi olan 20 Yanvar Zaqatalada da qeyd edilmişdir. Həmin gün yenidən qurulan Şəhidlərin Xatirə Kompleksinin açılışı olmuşdur. Sonra rayon rəhbərliyi, şəhidlərin ailə üzvləri və ictimaiyyətin nümayəndələri torpaq uğrunda haqq savaşında canından keçən şəhidlərimizin xatirəsini ehtiramla yad etmiş, abidənin önünə tər qərənfillər düzmüşlər. İctimaiyyətin nümayəndələri çıxış edərək vətənin azadlığı uğrunda canından keçən qəhrəman oğulların igidliklərindən danışmışlar. Saat 12:00-da şəhidlərimizin əziz xatirəsi birdəqiqətlik sükutla yad olunmuşdur.

"Azərbaycan"

